

פרשת שלח לך

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם (טו, לח)

וברש"י (בסוף הפרשה) ושמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים, ע"כ. והקשו דבפרשת (בשלח יד, ה) כתב רש"י שישראל אמרו שירה ביום שביעי.

ונראה לומר, דהנה נחלקו (ברכות ט, א) ראב"ע ור"ע במצות אכילת פסח, ראב"ע סבר עד חצות דחפזון מצרים היה בלילה, ור"ע סבר כל הלילה דחפזון דישראל היה ביום, ובביאור פלוגתתם כתב הבית הלוי (פ' בא) דפליגי אימת היה עיקר הגאולה, דלראב"ע העיקר היה בלילה ולר"ע העיקר ביום ע"ש, והנה במדרש איתא דבשעת מכת בכורות אמר להם פרעה בלילה הרי אתם ברשותכם הרי אתם עבדים של הקב"ה, ע"כ. ומבואר שהגאולה היתה בלילה שכבר נעשו עבדים של הקב"ה, ויש להבין שיטת ר"ע שהגאולה היתה ביום, ונראה עפ"מ ש"כ בבית הלוי (פ' שמות) דבמצרים היו שתי שעבודים שעבוד הגוף ושעבוד הנפש ע"ש. והנה אף אי נימא שהיתה גאולה בלילה הרי למעשה עדיין לא יצאו שהיו עוד במצרים כל הלילה, וזהו שיטת ר"ע שהגאולה ביום והיינו גאולת הגוף דאף שגאולת הנפש היתה בלילה אך גאולת הגוף היתה רק ביום ואזלינן בתר הא, אולם לראב"ע כיון שעיקר הגאולה היא גאולת הנפש וזה היה בלילה אזלינן בתר הא, עכ"פ נמצא דלכו"ע גאולת הנפש היתה בלילה.

והנה במד"ר עה"פ (קהלת יא, ב) תן חלק לשבעה וגם לשמנה, איתא זה דור שמלמשה לשבעה. ויל"ע אמאי מל משה לשבעה, ובספר פנים יפות (פ' בא) כתב דקודם מתן תורה הלילה הולך אחר יום שלפניו, וממילא הנולדים בלילה נימולו ליום השביעי דהלילה שנולדו הולך בתר יום שלפניו וסברו שיום ז' הוא יום השמיני ואכן אחר מ"ת הוא יום שביעי, עכ"ד. והנה רש"י כתב כאן שציצית בא לרמז על הגאולה שהיתה בלילה והיינו גאולת הנפש, דכתב פתיל תכלת על שם שכלו בכורות ומכתם היתה בלילה וכן צבע תכלת דומה לרקיע המשחיר לעת ערב, ע"כ. וכיון שקודם מ"ת הלילה הולך אחר יום שלפניו זהו שהמשיך רש"י וכתב דשמונה חוטין כנגד השמונה ימים שהו משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה דכשאמרו שירה דכשאמרו שירה ביום ז' כבר היה יום השמיני מיציאת דגאולת הנפש היתה בלילה ואזלינן בתר יום שלפניו, באופן דלמנינם היה יום השמיני אך באמת היה יום ז', וא"ש.

ובאופן אחר מבאר מהרי"ד מבעלזא עפ"מ דאיתא בזוהר (ח"ב דף לח) תנינן כתיב היום אתם יוצאים וכתוב הוציאך ה' אלוקיך ממצרים לילה, אלא תאנא ויקרא דפורקנא דישראל לא הוה אלא בלילה, דליליא שרא קטרין ועבד נוקמין ויומא אפיק לן בריש גלי, הה"ד יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים, ע"כ. ומבואר דעיקר הנס היה בלילה ורק שנתגלה לעין כל ביום שאחריו, ולפ"ז י"ל דהכא מנה שמונה ימים היינו מן הלילה שהוא עיקר הנס, והתם דנקט שאמרו שירה ביום ז' היינו מעת שנתגלה הנס שהוא ביום ולא סתרי אהדדי.

מקור: רינת יצחק - ומהרי